

Шевцова Г. З.,

канд. екон. наук, доцент,
Технологічний інститут
Східноукраїнського
національного університету
ім. Володимира Даля, Україна

Shevtsova G. Z.,

candidate of sciences (economics),
assistant professor,
Technological Institute of East
Ukraine Vladymyr Dahl National
University, Ukraine

**ОСОБЛИВОСТІ МОНІТОРИН-
ГУ В СИСТЕМІ СИНЕРГЕТИЧ-
НОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ПІДПРИЄМСТВ**

**THE PARTICULARITIES OF
MONITORING IN THE
SYNERGETIC MANAGEMENT OF
ENTERPRISES SYSTEM**

Розглянуто роль і особливості моніторингу як складової організаційно-управлінського забезпечення синергетичного менеджменту підприємств

The role and particularities of monitoring as part of the organizational and managerial providing of synergetic management of the enterprises are considered

Концепція організованої синергії в управлінні підприємствами, або синергетичного менеджменту підприємств, яка запропонована і послідовно розвивається автором [1—3], ґрунтується на синергетичній методології дослідження складних систем і висвітлює особливості синергетичного управління шляхом формування й реалізації високого синергетичного потенціалу виробничо-економічних систем.

Завдання щодо практичного втілення цієї концепції потребують опрацювання методичних аспектів побудови системи синергетичного менеджменту та формування її організаційно-управлінського забезпечення. Важливою складовою останнього є підсистема моніторингу.

У загальному вигляді моніторинг як постійне спостереження, оцінка і прогноз стану певного об'єкта потребує виконання таких завдань: системні спостереження за станом і динамікою об'єкта; аналіз впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на поточний стан і тенденції розвитку об'єкта; діагностика відхилень фактичного стану об'єкта від нормативного (планового); контроль та регулювання цих відхилень; аналіз та прогнозування можливих змін у стані та тенденціях розвитку об'єкта; прийняття й реалізація адекватних управлінських рішень.

У системі синергетичного менеджменту підприємств можна застосовувати як базову наступну процедуру моніторингу, яка ґрунтується на загальних принципах організації моніторингу соціально-економічних процесів: визначення цілей і інформаційних потреб моніторингу; побудова системи показників (індикаторів),

що характеризують стан і динаміку ключових процесів; визначення термінів проведення моніторингу, інформаційних джерел, ресурсного забезпечення, виконавців і підрозділів, які здійснюватимуть функції аналізу, контролю та прийняття рішень; збір і систематизація інформації, формування баз даних; аналіз інформації, зіставлення фактичних і нормативних показників (індикаторів); оцінка впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на динаміку ключових процесів; моделювання та розробка сценаріїв розвитку об'єкта; формулювання висновків й ухвалення управлінських рішень щодо регулювання процесів; розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи показників (індикаторів) і процедури моніторингу.

Оскільки концепція синергетичного менеджменту не претендує на повну заміну традиційних засад менеджменту і розглядається автором як певний напрямок їх розвитку і збагачення, складові моніторингу також доцільно формувати в рамках загальновизнаних видів управління — стратегічного, тактичного й оперативного. Цілі й специфіка кожного з них визначають форму та зміст відповідно стратегічного, тактичного й оперативного моніторингу, інформаційні потреби та джерела інформації.

Але в силу методологічних особливостей синергетичного менеджменту підприємств його підсистема моніторингу набуває і відмінні риси.

Синергетичний підхід розглядає процес еволюції будь-якої системи, що самоорганізується, як чергування адаптаційних і біфуркаційних механізмів, тому при побудові моніторингової підсистеми доцільно виділення двох блоків. Завдання першого мають бути пов'язані із підтримкою гомеостазу ВЕС і забезпеченням її максимальної ефективності в рамках існуючого цільового аттрактору, тож його основні інструменти спрямовуються на діагностику відхилень, оцінку дисипативних складових, визначення їх причин і розробку заходів щодо нейтралізації збурюючих чинників і загроз. Але не менш важливим є і формування другого блоку, спрямованого на моніторинг зовнішнього простору з метою передбачення альтернативних сценаріїв розвитку, аналізу втрат (упущених вигод) ВЕС, пов'язаних із перебуванням на теперішньому аттракторі, прогнозування й підвищення керованості біфуркаційних станів, оцінку накопиченого трансформаційного потенціалу ВЕС і виявлення передумов для виникнення більш високого рівня її організації та ефективності.

Література

1. *Шевцова Г. З.* Рівні розвитку та особливості синергетичного менеджменту підприємств / Г. З. Шевцова // Вісник СХУ ім. В. Даля. — 2007. — № 5 (111). — С. 219—225.

2. *Шевцова Г. З.* Принципи організації синергетичного менеджменту підприємств/ Г.З. Шевцова// Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Спец. вип. «Економіка підприємства: теорія і практика». — Ч. II. — К.: КНЕУ, 2008. — С. 681—690.

3. *Шевцова Г. З.* Синергетичний менеджмент як інноваційний підхід до організації управління. ключові аспекти впровадження / Г. З. Шевцова // Зб. тез доп. V міжн. наук.-практ. конф. «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу» (29 вересня — 1 жовтня 2011 р., Суми). — Суми: ТОВ «ТД «Папірус», 2011. — С. 227—229.

Шергіна Л. А.,

канд. екон. наук,
доцент кафедри економіки
підприємств ДВНЗ «КНЕУ
імені Вадима Гетьмана»,
Україна

Кузнецова Т. В.,

канд. екон. наук, доцент,
Національний університет
водного господарства та
природокористування, м. Рівне

Shergina L.,

Master of Economic Science,
Associate Professor of Economic
enterprises SHEE «MBK
im . V. Getman, Ukraine

Kuznetsova T.,

Master of Economic Science,
Associate Professor,
Water and Nature
National University, Rivne,
Ukraine

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ЧИННИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

Розглянуто поняття соціальної відповідальності. Приведено складові елементи концептуальної моделі соціальної відповідальності сучасного бізнесу. Представлено Європейську модель досконалості. Розкрито напрями реалізації соціальної відповідальності підприємств.

CONCEPTUAL MODEL OF FACTORS SOCIAL RESPONSIBILITY MODERN BUSINESS

The concept of social responsibility. Aligned components elements of the conceptual model contemporary social responsibility business. Presented by the European model of perfection. Disclosed areas of social liability companies.

Кожна людина несе відповідальність
перед усіма людьми за всіх людей і за все.
Ф. Достоевський

Поширення ідей соціальної відповідальності бізнесу є однією з важливих тенденцій розвитку підприємницької діяльності.